

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 5Co/7/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3118203856
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 04. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Denis Vékony
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2020:3118203856.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Denisa Vékonyho a sudkýň JUDr. Eriky Zajacovej a JUDr. Márie Vrtochovej v spore žalobcu Ing. O. M., narodeného XX.X.XXXX, bytom E. XXX proti žalovanému P. B., narodenému XX.XX.XXXX, bytom V. A. XX, zastúpenému JUDr. Annou Žedényiovou, advokátkou, so sídlom Trenčín, Palackého 85/5, o zaplatenie 4.500,- eur, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Trenčín č.k. 14C/20/2018-48 zo dňa 23. septembra 2019, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e .**

Žalovaný **m á** voči žalobcovi **n á r o k** na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zamietol žalobu žalobcu o zaplatenie 4.500,- eur a žalovanému priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Na odôvodnenie tohto rozsudku súd uviedol, že žalobca sa žalobou podanou na súde dňa 25.4.2018 domáhal voči žalovanému zaplatenia sumy 4.500,- eur tvrdiac, že medzi ním a žalovaným došlo k uzavretiu zmluvy o pôžičke datovanej 1.3.2013. Na základe tejto zmluvy poskytol žalovanému sumu 4.500,- eur s tým, že žalovaný sa zaviazal peňažné prostriedky vrátiť. Splatnosť záväzku nebola v zmluve dohodnutá konkrétnym dňom, ale odvtedy, odkedy žalobca požiada žalovaného o vrátenie peňazí. Žalobca požiadal žalovaného o vrátenie peňazí výzvou zo 6.3.2018 s tým, že tak mal učiniť najneskôr 10.4.2018. Žalovaný poskytnuté peňažné prostriedky nevrátil. Žalovaný v spore vzniesol námietku premlčania, keď podľa neho premlčacia doba začala plynúť od 27.5.2013.

2. Súd vykonal vo veci dokazovanie. Z písomnej zmluvy o pôžičke datovanej 1.3.2013 a podpísanej 6.3.2013 bolo zistené, že ju uzavrel žalobca ako veriteľ a žalovaný ako dlžník. Podľa čl. II ods. 1 veriteľ prenechal dlžníkovi peňažné prostriedky v sume 4.500,- eur. V čl. II ods. 4 druhej vety bolo dohodnuté, že dlžník sa zaväzuje pôžičku splácať na účet veriteľa uvedený v záhlaví zmluvy alebo v hotovosti, a to nasledovným spôsobom: "Celú sumu do 30 dní od písomného požiadania veriteľom". V záhlaví zmluvy po označení zmluvných strán je uvedené: "Pôžička na dobu určitú: od 27.2.2013 do 27.5.2013. Z listu "pokus o zmier - pred podaním žaloby" súd zistil, že bol vystavený 6.3.2018. Žalobca v ňom konštatuje, že 1.3.2013 uzatvorili pôžičku na dobu neurčitú na sumu 4.500,- eur s tým, že ho vyzval na vrátenie tejto sumy a deň splatnosti určil najneskôr na 10.4.2018. Z doručenky vyplynulo, že žalovanému bol list doručený 8.3.2018. Zo zápisnice o výsluchu pred vyšetrovateľom Okresného riaditeľstva PZ v Trenčíne 13.10.2017 vyplynulo, že žalovaný potvrdil, že zmluvu o pôžičke uzavrel so žalobcom. Vyjadril sa tiež, že zmluva o pôžičke nebola bezúročná. Vyjadril ochotu vrátiť peniaze, ale v primeraných splátkach.

3. Uvedené skutočnosti súd posúdil podľa § 657, § 658, § 563, § 37 ods. 1, § 41, § 100 ods. 1 a § 101 Občianskeho zákonníka v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy. Uviedol, že medzi stranami sporu

bolo nesporné, že zmluva o pôžičke bola uzavretá, že žalovanému boli poskytnuté peňažné prostriedky v sume 4.500,- eur a že žalovaný sa zaviazal tieto peniaze žalobcovi vrátiť. Zmluva o pôžičke bola platne uzavretá. Pojmovým znakom zmluvy o pôžičke je aj jej dočasnosc, avšak čas plnenia nemusí byť v zmluve uvedený (nejde o podstatnú náležitosť zmluvy o pôžičke). V súlade so zásadou zmluvnej voľnosti si zmluvné strany môžu upraviť svoje vzájomné pomery tak, aby to čo najlepšie vyhovovalo ich potrebám a záujmom. Ak sa však rozhodnú si pri zmluve o pôžičke dohodnúť aj splatnosť záväzku vrátiť poskytnuté peňažné prostriedky, musia ho vymedziť dostatočne určito. V tejto veci sa tak nestalo. Zo zmluvy o pôžičke nie je možné jednoznačne vyvodiť, či splatnosť záväzku mala nastať 27.5.2013 alebo 30. deň od písomného požiadania veriteľom. Z takto určených vymedzení, ktoré by mohli byť určením času vrátenia peňazí, nemožno žiadnym výkladom dospieť k jednoznačnému záveru, ktoré vymedzenie treba považovať za splatnosť záväzku. Na jednej strane si teda zmluvné strany môžu upraviť svoje vzájomné pomery tak, aby to čo najlepšie vyhovovalo ich potrebám a záujmom, na druhej strane však musia niesť aj zodpovednosť za negatívne následky spojené s nedostatočným vymedzením zmluvných práv a povinností. Žalobca na jednej strane tvrdil, že v zmluve bolo jasne dohodnuté, že splatnosť záväzku je ponechaná na veriteľovi, avšak na druhej strane nevedel vysvetliť, z akého dôvodu bolo v zmluve uvedené, že sa uzatvára na dobu určitú od 27.2.2013 do 27.5.2013. Na vysvetlenie dokonca sám uviedol protichodné tvrdenia. V replike najskôr uviedol, že išlo o obdobie, v ktorom mal žalobca žalovanému peniaze poskytnúť. Neskôr sa na pojednávaní vyjadril, že toto obdobie bolo do zmluvy zakotvené z dôvodu, aby v ňom nemohol žalobca žalovaného o vrátenie pôžičky požiadať. Vzhľadom na uvedené súd dospel k záveru, že zmluva o pôžičke je v časti týkajúcej sa splatnosti záväzku neplatná pre jej neurčitost podľa § 37 ods. 1 a § 41 Občianskeho zákonníka. Na daný prípad je potrebné potom aplikovať § 563 Občianskeho zákonníka. Vo veci bola vznesená námietka premlčania, a preto zásadnou otázkou bolo, kedy v tomto prípade začína plynúť premlčacia doba. Pod vplyvom skoršej judikatúry (R 28/1984) vychádza prevažná časť právnej teórie ale aj súdnej praxe z názoru, že pokiaľ splatnosť záväzku nie je stanovená žiadnym právne relevantným spôsobom, je nevyhnutné viazať začiatok plynutia premlčacej doby už na vznik samotného dlhu, t. j. rozhodujúcim je deň bezprostredne nasledujúci po dni, v ktorom dlh vznikol. To potvrdzuje aj aktuálna judikatúra (napr. R 91/2004, rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Cdo 197/2009, R (ČR) 73/2010 civ., R (ČR) 104/2011, rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 174/2016, ktoré v konaní citovala aj žalovaná strana). Súdu je známe aj protichodné rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Cdo/146/2008, avšak ide o ojedinelé a v Zbierke zákonov nepublikované rozhodnutie. Judikáty R 28/1984 a R 91/2004 majú pritom vzhľadom na proces, v akom boli prijaté, vysokú vecnú autoritu. Aj keď nie sú záväzné de iure, sú záväzné de facto. Súd preto aj vo svetle článku II. ods. 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku /ďalej len CSP/ výklad v týchto rozhodnutiach rešpektoval, keďže s ním súhlasil a nevidel dôvod sa od neho odkloniť. Zmluvné strany zmluvu o pôžičke, ktorá bola datovaná 1.3.2013, podpísali 6.3.2013, čím došlo k zavŕšeniu procesu jej uzatvorenia. Žalobca tak mohol po prvý raz požiadať žalovaného o zaplatenie 7.3.2013. Žaloba bola súdu doručená až 25.4.2018, a teda bola zjavne podaná po uplynutí premlčacej doby. Premlčaný nárok súd nemôže priznať, a preto žalobu v celom rozsahu zamietol.

4. Rozhodnutie o náhrade trov konania odôvodnil súd podľa § 262 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

5. Proti tomuto rozsudku podal včas odvolanie žalobca. Žalobca nesúhlasí s konštatovaním súdu, že splatnosť v zmluve nebola dohodnutá konkrétnym dňom. Splatnosť pôžičky bola dohodnutá na 30. deň odvtedy, odkedy žalobca požiada o vrátenie peňazí, t.j. do 10.4.2018. Vyplýva to z čl. 11. ods. 4 druhej vety zmluvy, kde bolo dohodnuté, že dlžník zaplatí celú sumu len čo ho veriteľ o to písomne požiada, a to do 30 dní. Žalobca nesúhlasí s tvrdením, že nevedel vysvetliť, z akého dôvodu bolo v zmluve uvedené, že sa uzatvára na dobu určitú od 27.2.2013 do 27.5.2013. Žalobca to na pojednávaní vysvetlil jasne. Vyjadrenie doby od 27.2.2013 do 27.5.2013 bolo zakotvené do zmluvy o pôžičke z toho dôvodu, že v tejto dobe veriteľ dlžníka nepožiada o vrátenie požičanej sumy. Taktiež si dlžník a veriteľ vysvetlili pri podpisovaní zmluvy o pôžičke, že v tomto období, tých troch mesiacov od 27.2.2013 do 27.5.2013, veriteľ poskytne dlžníkovi požičanú sumu 4.500,- eur. Zmluva nemohla byť uzatvorená na dobu určitú, od 27.2.2013, keďže bola podpísaná až 1.3.2013. Taktiež dlžník bol overiť úradne svoj podpis až dňa 6.3.2013 a žalobca dal žalovanému-dlžníkovi peniaze až po osvedčení podpisu dňa 6.3.2013. Ak je niečo nezrozumiteľné v zmluve a teda neplatné, tak je to uzatvorenie zmluvy na dobu určitú od 27.2.2013, ktoré sa javí ako antidatované spätne v porovnaní s podpisovom procese 1.3.2013 a následným úradným osvedčením 6.3.2013. Žalobca namieta, že súd zrušil a vyhlásil za neplatnú dohodu strán „celú sumu do 30 dní od písomného požiadania veriteľom“. Žalobca bol spokojný s touto zmluvnou dohodou, že ak dlžníka požiada, vráti mu do 30 dní celú sumu. Tak aj urobil dňa 3.6.2018 s doručenkou do vlastných rúk. Keďže dlžník nevrátil, následne sa dňa 25.4.2018 veriteľ v dobrej viere obrátil so žalobou na súd.

Žalobca ďalej uviedol, že skutočnosť, že čl. II. bod 4 zmluvy, v ktorom sa dlžník zaviazal pôžičku splatiť nasledovne „Celú sumu do 30 dní od písomného požiadania veriteľom“ je hrubo vytlačený, že tento fakt má pre strany veľký a podstatný význam a toto dojednanie je uzatvorené podľa § 563 Občianskeho zákonníka. Takto vyjadrená splatnosť je na dobu neurčitú, pretože sa nevie, kedy požiadava veriteľ o vrátenie peňazí. Žalobca namieta, že nie je dôležité, či je zmluva o pôžičke uzatvorená na dobu určitú, alebo neurčitú, dôležité že nie je premlčané, pretože premlčanie plynie od nasledujúceho dňa, kedy veriteľ požiadava dlžníka o zaplatenie celej požičanej sumy. Žalobca namieta, že rozhodnutím súdu prvej inštancie bolo vyhlásené za neplatné uvedené zmluvné dojednanie, čím bola porušená zásada CSP v čl. o nestrannosti súdu. Súd, aby sa naklonil a vyhovel jednej strane pristúpil k tomu, aby vyhlásil za neplatné zákonné ustanovenie § 563 Občianskeho zákonníka. Nakoniec žalobca uviedol, že súd sa zaoberal viac, ako navrhovali strany. Žiadna zo strán nenavrhovala, aby súd vyhlásil za neplatné ustanovenie v zmluve čl. II. ods. 4 uzatvoreného v zmysle § 563 Občianskeho zákonníka. Súd ex offa sám od seba začal skúmať a právne posudzovať zmluvu. Z týchto dôvodov žalobca navrhol, aby odvolací súd rozhodol, že zmluva o pôžičke nie je premlčaná a žalovaný je povinný žalobcovi vrátiť do troch dní od právoplatnosti sumu 4.500,- eur.

6. K odvolaniu žalobcu sa písomne vyjadril žalovaný. Podľa neho z obsahu zmluvy nie je zrejmé, ako mal byť čas plnenia určený a on oprávnenne vzniesol námietku premlčania. Navrhol preto, aby odvolací súd napadnutý rozsudok v celom rozsahu potvrdil.

7. K vyjadreniu žalovaného na svoje odvolanie žalobca písomne uviedol, že nesúhlasí s názorom žalovaného, že zmluva o pôžičke bola uzatvorená na dobu neurčitú. Splaťnosť bola ponechaná na vóli veriteľa do 30 dní, až o vrátenie peňazí písomne požiadava. Splaťnosť teda bola dohodnutá do 30 dní, čo je presne špecifikovaný časový úsek na vrátenie peňazí. Takto dohodnutá splaťnosť je zrozumiteľná a jasná a určitá, nie je dôvod použiť § 37 Občianskeho zákonníka, ktorý sankcionuje právne úkony za neplatné, ak sú nezrozumiteľné, nejasné a nedostatočne určité.

8. Krajský súd v Trenčíne ako súd odvolací vec preskúmal podľa § 379 a § 380 ods. 1 CSP v rozsahu a z dôvodov odvolania žalobcu, bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 CSP a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP ako vecne správny potvrdiť.

9. Odvolací súd preskúmaním veci v rozsahu a z dôvodov odvolania žalobcu dospel k záveru, že súd prvej inštancie pri priznaní náhrady škody žalobcovi vzal do úvahy všetky skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo prednesov účastníkov vyplynuli, neopomenul rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané alebo vyšli počas konania najavo, výsledok hodnotenia dôkazov zodpovedá tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z § 191 CSP. Pri rozhodovaní súd prvej inštancie použil správny právny predpis, správne ho vyložil a na daný skutkový stav ho aj správne aplikoval. Odvolací súd sa preto stotožňuje so skutkovými i právnymi závermi súdu prvej inštancie a z tohto dôvodu si odvolací súd aj osvojil dôvody napadnutého rozhodnutia, v celom rozsahu na ne poukazuje v zmysle § 387 ods. 2 CSP a k odvolacím námietkam žalobcu dodáva nasledovné:

10. Odvolací súd po preskúmaní veci zistil, že skutkové a na ne nadväzujúce právne závery o absencii dojednania splaťnosti dlhu vrátenia pôžičky v danej zmluve o pôžičke zodpovedajú skutočnostiam, ktoré vyplynuli z vykonaného dokazovania a ktoré boli správne po právnej stránke posúdené. V zmluve o pôžičke sa nachádzajú dve dojednania, ktoré sa týkajú času splaťnosti povinnosti dlžníka vrátiť veriteľovi pôžičku. Jednak je to ustanovenie, podľa ktorého sa zmluva uzatvára na dobu určitú od 27.2.2013 do 27.5.2013, z ktorého potom plynie, že dlžník bol povinný vrátiť veriteľovi pôžičku dňa 27.5.2013 a potom je to ustanovenie čl. II ods. 4 zmluvy, podľa ktorého dlžník splať celú sumu pôžičky do 30 dní od písomného požiadania veriteľom. Ako správne vyhodnotil súd prvej inštancie, tieto ustanovenia zmluvy sú vzájomne rozporné, neobstoja popri sebe, keď každé z nich stanovuje iný čas splaťnosti povinnosti dlžníka vrátiť pôžičku. Uvedený rozpor sa v spore nepodarilo odstrániť, i vyjadrenia strán sporu ohľadne času plnenia povinnosti dlžníka zostali vzájomne rozporné, pretože každá zo strán podľa svojho vyjadrenia chápala čas splnenia povinnosti dlžníka dojednaný v zmluve odlišne. Súd prvej inštancie správne tieto skutočnosti posúdil podľa § 563 Občianskeho zákonníka tak, že zmluva o pôžičke uzatvorená medzi stranami sporu čas splnenia dlhu dlžníka nestanovuje, pretože jej dojednania ohľadne tejto skutočnosti sú pre neurčitost' podľa § 37 ods. 1 v spojení s § 41 Občianskeho zákonníka neplatné.

11. Tu sa žiada k námietkam žalobcu uviesť, že súd konajúci o uplatnenom nároku, ktorého právnym dôvodom je zmluva, je oprávnený, a dokonca povinný kedykoľvek počas konania posúdiť absolútnu neplatnosť, resp. platnosť zmluvy ako právneho úkonu, a to aj bez návrhu strán sporu. Absolútna neplatnosť zmluvy, či jej časti pôsobí zo zákona, od začiatku, voči všetkým a súd je povinný na ňu z úradnej povinnosti prihliadať. Súd prvej inštancie bol teda oprávnený/povinný posúdiť platnosť zmluvy o pôžičke, ktorú strany uzatvorili a takýmto svojím postupom nijako nezasiahol do práva žalobcu na spravodlivý súdny proces.

12. Nakoniec odvolací súd uvádza, že ani v prípade, že by si strany sporu v zmluve o pôžičke platne dojednali splatnosť dlhu dlžníka z pôžičky na požiadanie veriteľa, ako to žalobca tvrdí, výsledok sporu by bol nutne taký istý, teda žaloba žalobcu by bola zamietnutá pre premlčanie jeho práva, ktoré namietal žalovaný. V občianskoprávných záväzkoch všeobecne platí, že právo sa mohlo vykonať po prvý raz /§ 101 Občianskeho zákonníka/, ako náhle vznikla možnosť podať na jeho základe žalobu, teda v okamihu, kedy je actio nata. Tento okamih nastáva splatnosťou dlhu, t.j. dňom kedy mal dlžník prvý raz povinnosť splniť dlh. Tento deň je potom dňom začiatku plynutia premlčacej doby /§ 101 Občianskeho zákonníka/. Ak je pritom veriteľ ten, kto môže vyvolať splatnosť dlhu dlžníka /môže požiadať o splnenie dlhu/, potom môže svoje právo vykonať-podať žalobu na súd. To znamená, že ak je splatnosť dlhu dojednaná v prospech veriteľa, ponechaná na jeho vôli, môže veriteľ žiadať dlžníka o splnenie dlhu kedykoľvek po vzniku záväzku. Za deň rozhodný pre začiatok plynutia premlčacej doby je potom potrebné považovať deň, ktorý nasleduje po vzniku záväzku, právneho vzťahu a nie až deň, kedy došlo k splatnosti dlhu na požiadanie veriteľa.

13. V okolnostiach danej veci to znamená, že ak by si strany sporu v zmluve o pôžičke platne dojednali, že dlžník je povinný splatiť pôžičku na požiadanie veriteľa, bol žalobca ako veriteľ oprávnený žalovaného ako dlžník požiadať o splnenie jeho dlhu dňom nasledujúcim po odovzdaní pôžičky dňa 6.3.2013, a teda uvedeným nasledujúcim dňom, 7.3.2013, začala plynúť trojročná premlčacia doba jeho práva na vrátenie pôžičky. Začiatok plynutia premlčacej doby práva veriteľa na vrátenie pôžičky ako aj jej dĺžka sú teda v prípade splatnosti dlhu dlžníka ponechanej na vôli veriteľa totožné ako v prípade, že splatnosť dlhu dlžníka nebola vôbec medzi stranami v zmluve dojednaná /teda prípad, na aký správne usúdil súd prvej inštancie/. Z toho plynie aj rovnaký výsledok v oboch z uvedených situácií a to premlčanie práva veriteľa-žalobcu na vrátenie pôžičky v čase podania jeho žaloby na súd.

14. Na základe týchto záverov preto odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil.

15. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1, § 255 ods. 1 a § 84 CSP. V odvolacom konaní úspešnému žalovanému odvolací súd priznal voči žalobcovi plnú náhradu trov odvolacieho konania.

16. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu jednohlasne.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancie. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolania musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).